

พฤติกรรมด้านการประเมินค่า

ความหมาย

พฤติกรรมด้านการประเมินค่า (Evaluation Behavior) หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณค่าของเรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำ และสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานหรือเกณฑ์จากการกำหนดโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์นี้จะเป็นเกณฑ์เชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ หรือทั้งคุณภาพและปริมาณก็ได้

ความเป็นมา

พฤติกรรมด้านการประเมินค่าเป็นพฤติกรรมย่อยในวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ตามที่เบนจามิน เอส. บลูม (Benjamin S. Bloom) ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นประธานคนทำงานในการจำแนกวัตถุประสงค์การศึกษาด้านสติปัญญาในการประชุมสัมมนาวิชาการของนักจิตวิทยาการศึกษาของสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2491 เบนจามิน เอส. บลูมและคณะได้ระดมความคิดจัดลำดับชั้นและพฤติกรรมย่อยของวัตถุประสงค์การศึกษาด้านพุทธิพิสัย เป็น 6 ชั้น และผลงานนี้ได้สำเร็จ ตีพิมพ์มาเผยแพร่ ในปี พ.ศ. 2499 พฤติกรรมด้านการประเมินค่าเป็นระดับชั้นที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ซึ่งประกอบด้วยชั้นที่ 1.00 ความรู้ความจำ 2.00 ความเข้าใจ 3.00 การนำไปใช้ 4.00 การวิเคราะห์ 5.00 การสังเคราะห์ และ 6.00 การประเมินค่า

ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2506 ศาสตราจารย์ ดร.ชวาล แพรัตกุล ได้นำการจำแนกวัตถุประสงค์

การศึกษาของเบนจามิน เอส. บลูม และนำมาเผยแพร่ในตำราชื่อว่า “เทคนิคการวัดผล” พร้อมกับได้นำไปสอนนิสิต นักศึกษา และคณาจารย์ได้ใช้เป็นหลักในการเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านนี้ ในรูปข้อสอบปรนัยและอัตนัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 ได้เขียนหนังสือที่บรรยายการวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ชั้น อย่างละเอียดในหนังสือชื่อ “เทคนิคการเขียนข้อสอบ” (ชวาล แพรัตกุล. 2512)

ประเภทของพฤติกรรมด้านการประเมินค่า

พฤติกรรมด้านการประเมินค่า เบนจามิน เอส. บลูม และคณะ ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท และกำหนดตัวเลขวบ่งชี้พฤติกรรมไว้ดังนี้

6.10 ประเมินค่าโดยเกณฑ์ภายใน (judgments in terms of internal evidence)

6.20 ประเมินค่าโดยเกณฑ์ภายนอก (judgments in terms of external criteria)

การวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่า

การวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่า วัดด้วยการถามเพื่อให้ผู้ตอบใช้ความรู้และประสบการณ์พิจารณาโครงสร้างหรือวินิจฉัยตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจว่ามีความถูกต้องเชื่อถือได้ หรือสอดคล้องขัดแย้งกับสิ่งใด รวมถึงการวิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ การประพฤติปฏิบัติหรือประสิทธิภาพประสิทธิผลของเรื่องนั้น เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่นำมาให้ประเมินจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ แต่ต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานในการอ้างอิงหรือเป็น

บรรทัดฐานของการลงสรุปหรือวินิจฉัยสิ่งนั้น ดังนั้น การวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่าจึงมีเกณฑ์ภายใน และการประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก ดังนี้

6.10 ประเมินค่าโดยเกณฑ์ภายใน เป็นการถามให้พิจารณาลงสรุปหรือวินิจฉัยจากเทียบข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องราวนั้นกับเกณฑ์มีแนวคำถาม ดังนี้

ก. ถามให้ประเมินความถูกต้องของเรื่อง เป็นการวินิจฉัยการกระทำและเรื่องราวว่าการกระทำหรือเรื่องราวถูกต้องหรือไม่

ข. ถามให้ประเมินความเป็นเอกพันธ์ของเรื่อง เป็นการวัดความสามารถในการวินิจฉัย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบต่างๆ ในเรื่องนั้นว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีความกลมกลืนกันในระดับใด

ค. ถามให้ประเมินความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูล เป็นการวัดความสามารถในการวินิจฉัย

ว่าการวิจารณ์หรือการลงสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวนั้นๆ ได้ใช้ข้อมูลต่างๆ สมบูรณ์และถูกต้องหรือไม่

ง. ถามให้ประเมินประสิทธิภาพ เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจและลงสรุปคุณค่าของวิธีการและการปฏิบัติของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ตามเนื้อเรื่องนั้น

จ. ถามให้ประเมินผลลัพธ์ เป็นการวัดความสามารถในการลงสรุปถึงความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ตามเกณฑ์

การวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่าโดยเกณฑ์ภายในสามารถวัดเป็นข้อสอบได้ทั้งอัตนัยและปรนัย สำหรับข้อสอบอัตนัยผู้ตรวจต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ตัวอย่างข้อสอบปรนัยที่วัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่าภายใน จากหนังสือ “เทคนิคการเขียนข้อสอบ” ของ ศาสตราจารย์ดร.ชวาล แพร์ตกุล หน้า 388-389 ดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิจารณ์คำพูดของเด็กชายวัฒนา แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 3

วัฒนา กล่าวว่า “ต้นผักกาดใบเขียวในตอนเที่ยง เพราะแดดจัด” (ทดสอบกับ ม.ศ.3)

1. คำกล่าวของวัฒนาจะเชื่อถือได้มากขึ้น ถ้ามีข้อเท็จจริงใดมาสนับสนุน ?

ก. ผักกาดต้นอื่น ๆ ใบเขียวหมด

ข. พืชชนิดอื่นแถบนั้นใบเขียวด้วย

ค. ถ้ำรดน้ำ ใบผักกาดจะสดชื่น

(ง.) ถ้าในเวลาเช้า ใบไม่เขียว

จ. ถ้าปลูกในฤดูหนาว ใบไม่เขียว

2. คำกล่าวของวัฒนามีลักษณะเช่นไร ?

(ก.) ถูกต้องแล้ว เพราะเขาพูดตามที่เห็น

ข. ถูกมากกว่าผิด เพราะต้นผักกาดมีใบบาง

ค. ผิดมากกว่าถูก เพราะพืชทั่วไปต้องการแดด

ง. ไม่ถูกต้องเลย เพราะยังไม่มีกรเปรียบเทียบ

จ. ยังสรุปไม่ได้ เพราะการเขียวขึ้นอยู่กับต้นอ่อนหรือแก่

3. ที่วัฒนา กล่าวเช่นนี้ เพราะเขามีความคิด เช่นไร ?

(ก.) ความร้อนแรงการระเหย

ข. พืชผักต้องการความเย็น

ค. ต้นผักกาดเป็นพืชไม่ชอบแดด

ง. พืชดูน้ำในตอนกลางวันได้น้อย

จ. แดดตอนเที่ยงเป็นอันตรายต่อพืช

4. การที่พระอาทิตย์ขึ้นทางตะวันออกไปทางตะวันตกทุกวันเหมาะสำหรับใช้พิสูจน์ความจริงของเรื่องใดได้ดีที่สุด ?

- ก. โลกหมุนอยู่ตลอดเวลา
- ข. โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์
- (ค.) โลกหมุนในทิศทางเดียวกัน
- ง. โลกหมุนด้วยความเร็วคงที่
- จ. โลกหมุนรอบตัวเองใน 24 ชั่วโมง

5. การที่พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกไปทางตะวันตก จะใช้เป็นข้อพิสูจน์สำหรับเรื่องใดไม่ได้ ?

- ก. โลกหมุนรอบตัวเอง
- (ข.) โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์
- ค. โลกไม่หมุนกลับไปกลับมา
- ง. โลกหมุนเช่นนี้นานแล้ว
- จ. โลกกับดวงอาทิตย์มีแรงดึงดูดกัน

6. ที่กล่าวว่า “พระอาทิตย์ ดวงจันทร์ และโลกต่างโคจรในระดับใกล้เคียงกัน ไม่สูงหรือต่ำกว่ากันมากนัก” เราควรให้ข้อใดมาสนับสนุนเรื่องนี้จึงจะเห็นชัดที่สุด ?

- ก. แสงแดดตอนเที่ยงร้อนปาน ๆ กัน
- ข. ดวงจันทร์วันเพ็ญสว่างคล้าย ๆ กัน
- (ค.) มีอุปราคาเกิดแต่เพียงบางเดือน
- ง. เกิดน้ำขึ้นน้ำลงในเวลาใกล้เคียงกัน
- จ. กลางวันและกลางคืนยาวนานเกือบเท่ากัน

6.20 ประเมินค่าโดยเกณฑ์ภายนอก เป็นการถามให้พิจารณาลงสรุปหรือวินิจฉัยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายนอก มีแนวคำถาม ดังนี้

ก. ถามให้ประเมินโดยสรุป เป็นการวัดความสามารถในการวินิจฉัยหรือลงสรุปเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเชื่อถือ ความขัดแย้ง หรือประสิทธิภาพของเรื่องนั้น ๆ ตามเกณฑ์ภายนอกที่กำหนดไว้

ข. ถามให้ประเมินโดยเปรียบเทียบ เป็นการวัดความสามารถเชิงพิจารณาเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่อยู่ในประเภทเดียวกันว่ามีความเหมือนกัน ต่างกัน หรือมีคุณภาพดีด้อยเท่ากัน โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ค. ถามให้ประเมินกับมาตรฐาน เป็นการวัดความสามารถในการพิจารณาเพื่อตีค่าของสิ่งนั้นว่ามีความดี หรือเด่น ด้อย อย่างไร เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ง. ถามให้ประเมินความเด่นหรือด้อยเป็นการวัดความสามารถวินิจฉัยความถูกต้องและผิดพลาดของเรื่องราวและการกระทำใด ๆ ว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่า โดยเกณฑ์ภายนอกสามารถวัดได้ทั้งข้อสอบอัตนัยและปรนัย ตัวอย่างข้อสอบปรนัยจากหนังสือ “เทคนิคการเขียนข้อสอบ” ของศาสตราจารย์ ดร.ชวาล แพรัตกุล หน้า 398) ดังนี้

7. การประหยัดโดยวิธีงดเที่ยวเตร่ ดีกว่าการงดอาหารกลางวัน เพราะเหตุผลใด ?

- ก. เพราะพ่อแม่ไม่ชอบให้เที่ยว
- ข. เพราะต้องไปกันหลายคน
- (ค.) เพราะการเที่ยวไม่ใช่สิ่งจำเป็น
- ง. เพราะการเที่ยวเสียเวลามาก
- จ. เพราะไปเที่ยวต้องเสียเงินมาก

8. เด็กที่ประหยัดเงินโดยวิธีงดเที่ยว กับงดอาหารกลางวัน อย่างไหนดีกว่ากัน ?

- ก. งดเที่ยวดีกว่า เพราะอาจได้รับอันตราย
- (ข.) งดเที่ยวดีกว่า เพราะยังมีโอกาสเที่ยวได้อีก
- ค. งดอาหารดีกว่า เพราะไม่ต้องเสียเงินซื้อ
- ง. งดอาหารดีกว่า เพราะกลับมากินที่บ้านได้
- จ. งดอาหารดีกว่า เพราะกินบ่อยจะอ้วนมาก

คำชี้แจงให้นักเรียนอ่านข้อความนี้แล้ว
ตอบคำถามข้อ 9-14

“บางครั้งเราอาจขาดแคลนเงิน เพราะเรามีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย วิธีแก้ไขเรื่องนี้อาจทำได้โดยลดรายจ่ายให้น้อยลง หรือพยายามหารายได้ให้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ทั้งสองวิธีนี้จะต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้อง เหมาะกับฐานะและสภาพ ไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น จึงจะเป็นวิธีที่ควรปฏิบัติ”

ให้นักเรียนพิจารณาการกระทำในข้อ 9-14 ว่ามีลักษณะอย่างไร ก็ไปขีดตอบดังนี้

ถ้าเป็นวิธีลดรายจ่ายที่ควรกระทำ

ให้ขีดตอบ ก.

ถ้าเป็นวิธีลดรายจ่ายที่ไม่ควรกระทำ

ให้ขีดตอบ ข.

ถ้าเป็นวิธีเพิ่มรายได้ที่ควรกระทำ

ให้ขีดตอบ ค.

ถ้าเป็นวิธีเพิ่มรายได้ที่ไม่ควรกระทำ

ให้ขีดตอบ ง.

(หรือจะเติมตัวเลขปลายเปิดเป็นตัวที่ 5 ว่าไม่สามารถวินิจฉัยได้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เลยก็ได้)

9. ชักரிดเสื้อผ้าเอง (ก)

10. รับจ้างแบกหามหลังเลิกเรียน (ง)

11. ยึดเวลาตัดผมเป็น 2-3 เดือนต่อครั้ง (ข)

12. เดินขายหนังสือพิมพ์ตามบ้าน (ค)

13. เป็นเด็กรับใช้ในไนต์คลับ (ง)

14. กินแต่ของเขา ของเราเก็บไว้ (ข)

ประโยชน์

พฤติกรรมด้านการประเมินค่า เป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่อยู่ในขั้นสูงสุด ซึ่งทำให้บุคคลคิดพิจารณาวินิจฉัยอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เลือกในการแก้ปัญหาและปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล มีการวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบสิ่งถูกและผิดได้ พฤติกรรมด้านการประเมินค่าจึงเป็นพฤติกรรมสำคัญที่บุคคลต้องได้รับการพัฒนาและยกระดับให้มีคุณภาพในด้านนี้ ประโยชน์ของความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการประเมินค่า มีดังนี้

1. เป็นแนวทางในการกำหนดผลการเรียนที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการประเมินค่า ช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างข้อสอบวัดได้ มีความเที่ยงตรงตามพฤติกรรมกรรมการประเมินค่า

3. ผลของการวัดความสามารถด้านการประเมินค่าจะให้ข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการประเมินค่า

สุนันท์ ศลโกสุม

บรรณานุกรม

- ชวาล แพร์ตกุล. (2506). **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- _____. (2520). **เทคนิคการเขียนข้อสอบ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. “การจำแนกวัตถุประสงค์ทางการศึกษา,” **สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. ฉบับที่ 11 (2535)
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2525). **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bloom B.S., et. al. (1968). **Taxonomy of Education Objectives, Handbook I : Cognitive Domain**. New York : Mckey.